

In Memoriam

JEAN-LUC NANCY

Ignas Devisch

Jean-Luc Nancy is geboren op 26 juli 1940 te Caudéran, vlakbij Bordeaux in Frankrijk. Kort nadat hij in 1962 te Parijs zijn licentiediploma wijsbegeerte behaalt, publiceert hij over auteurs als Karl Marx, Immanuel Kant, Martin Heidegger en André Breton. Die veelzijdigheid zet meteen de toon voor de uitbouw van zijn latere oeuvre, dat nauw verweven is met de plaats waar hij woonde en werkte: Straatsburg. Na zijn aggregaat in de wijsbegeerte te Parijs en een korte periode als leraar te Colmar, belandt Nancy in 1968 als assistent in het *Institut de Philosophie* te Straatsburg. Hij promoveert in 1973 bij Paul Ricoeur met een werk over Immanuel Kant en wordt later *maître de conférences* aan de *Université des Sciences Humaines* te Straatsburg. In 1987 wordt Nancy te Toulouse *docteur d'état* met felicitaties van de jury. Zijn proefschrift handelt over de vrijheidsproblematiek bij Martin Heidegger en Immanuel Kant (gepubliceerd als *L'expérience de la liberté* in 1988). Reeds in de jaren zeventig en tachtig is hij gastprofessor aan de meest diverse universiteiten, gaande van de *Freie Universität* te Berlijn tot de *University of California*. Het levert Nancy grote bekendheid op. Aan deze hyperactiviteit komt een bruusk einde wanneer Nancy eind jaren tachtig ernstig ziek wordt. Hij ondergaat een harttransplantatie en krijgt daaropvolgend af te rekenen met kanker. Deze ziekte tekent zijn carrière fundamenteel. Hij zet begin jaren negentig noodgedwongen alle lessen stop, neemt ontslag uit zowat alle werkgroepen waarvan hij deel uitmaakt om pas op de drempel van het derde millennium zeer geleidelijk aan een aantal verantwoordelijkheden weer op te nemen. Merkwaardig genoeg heeft de ziekte hem niet weerhouden om te blijven publiceren. In de jaren negentig verschijnen Nancy's hoofdwerken (die voornamelijk politieke filosofie betreffen) en eind jaren negentig schrijft hij zelfs een tekst over zijn ziekte. Deze tekst is in 2000 in boekvorm gepubliceerd met als titel *L'intrus*.

Tot aan zijn dood bleef Nancy bijzonder actief. Het reizen werd steeds moeilijker maar het schrijven ging verder. Hij was ook een veelschrijver. Vanaf zijn eerste boek in 1973 (*Le titre de la lettre*) samen met zijn kompaan Philippe Lacoue-Labarthe heeft hij zowat vier decennia lang een rijk en veelzijdig oeuvre bijeen geschreven. Het artikel waarmee Nancy grote bekendheid heeft verworven is *La communauté désœuvrée* (1982), een studie over de geschriften van Bataille. Die studie vormde de rechtstreekse aanleiding voor Maurice Blanchot om in *La communauté inavouable* (1983) met Nancy in discussie te treden over de problematiek van de gemeenschap, en ze zette Nancy op de filosofische

wereldkaart.

Sinds zijn doctoraat in 1987 concentreerde Nancy zich eveneens op een heroriëntatie van het werk van Martin Heidegger, naast Jacques Derrida, een belangrijke bron van inspiratie voor hem, ondanks of misschien dankzij alle ambivalentie die Nancy in diens werk ontwaarde.

De thematiek van de gemeenschap is een rode draad doorheen Nancy's werk, maar ik zou de auteur groot onrecht aandoen om niet minstens enkele andere thema's en problemen op te sommen die evenzeer een grote rol spelen: vrijheid, rechtvaardigheid, soevereiniteit, kunst en cultuur, mondialisering, christendom, existentiële vraagstukken, noem maar op.

Jean-Luc Nancy's werk is wereldwijd vertaald en bediscussieerd. In ons taalgebied kreeg zijn werk jammer genoeg minder aandacht. Zelf had ik de eer om met Nancy te kunnen samenwerken rond meerdere projecten en hem regelmatig te ontmoeten en van gedachten te wisselen. De laatste keer deden we dat voor een vol Kaaitheater in Brussel, enkele jaren terug. Ook die avond getuigde hij van het grote belang van filosofie, de noodzaak onze tijd te denken en de gemakkelijke consensus te vermijden. Nancy's werk was en is een ware verademing en verdient blijvende aandacht, ook in ons taalgebied.

Vaarwel Jean-Luc.